

DIPUTACIÓ DE
VALÈNCIA

Protecció de Dades i Seguretat de la Informació

QUADERNS DIVALDATA

Quaderns dirigits a delegats, responsables i
especialistes en protecció de dades
personals

Quadern nº 23 | Maig 2022

LA PROTECCIÓ DE DADES EN LA CONTRACTACIÓ EN EL SECTOR PÚBLIC

Í N D E X

LA PROTECCIÓN DE DADES EN LA CONTRACTACIÓN EN EL SECTOR PÚBLICO

	Pàgina
Introducció	2
Què és un Encarregat del tractament?	3
Com es regulen les relacions entre Responsable i Encarregat del tractament?	4
Pot el Responsable escollir qualsevol Encarregat?	6
L'Encarregat del tractament en el règim de contractació del sector públic	8
Material complementari i notícies	12

Us convidem a traslladar-nos aquelles temàtiques que resultin del vostre interès per als propers butlletins informatius. Aquestes peticions s'hauran d'adreçar a:

Diputació de València

Dept. de Protecció de Dades i Seguretat de la Informació

Pl. de Manises, 4 46003 València

email: dpdsi@dival.es

SUBSCRIPCIONS

Si vols subscriure't a la nostra publicació accedeix al següent

[enllaç](#)

“UNA DE LES OBLIGACIONS RELLEVANTS DINS DE L'ADEQUACIÓ DE QUALSEVOL ORGANITZACIÓ A LA NORMATIVA DE PROTECCIÓ DE DADES ÉS AQUELLA QUE ADQUIREIXEN LES ORGANITZACIONS EN ELS SUPÒSITS EN ELS QUALS UN TERCER (PERSONA FÍSICA O JURÍDICA, PÚBLICA O PRIVADA), AMB MOTIU DE LA PRESTACIÓ D'UN SERVEI, TÉ ACCÉS A LES DADES DE CARÀCTER PERSONAL TITULARITAT DE L'ORGANITZACIÓ”.

INTRODUCCIÓ

En el present quadern s'aborda una de les obligacions rellevants dins de l'adequació de qualsevol organització a la normativa de protecció de dades: aquella que adquireixen les organitzacions en els supòsits en què un tercer (persona física o jurídica, pública o privada), amb motiu de la prestació d'un servei, té accés a les dades de caràcter personal titularitat de l'organització.

En aquest context, d'una banda, s'indica quan cal subscriure un contracte d'accés a dades o altre acte jurídic que reculli els extrems establerts per l'article 28 del RGPD i, d'altra banda, s'ofereixen criteris per a l'adequada selecció del prestador de serveis.

Així mateix, en l'àmbit de l'Administració Pública, els encàrrecs de tractament estan subjectes a una regulació específica, la de la contractació del Sector Públic, que comporta inevitablement alguns elements característics que incideixen en el règim jurídic aplicable a l'Encarregat del Tractament. Amb l'entrada en vigor del Reial Decret llei 14/2019, de 31 d'octubre, pel qual s'adopten mesures urgents per raons de seguretat pública en matèria d'administració digital, contractació del sector públic i telecomunicacions', es van incloure una sèrie de modificacions en la legislació sobre el règim i contractació del sector públic que analitzarem en el present quadern.

**“CORRESPON AL RESPONSABLE
DECIDIR SOBRE LA FINALITAT I ELS
USOS DE LA INFORMACIÓ, MENTRE
QUE L'ENCARREGAT DEL TRACTAMENT
HA DE COMPLIR AMB LES
INSTRUCCIONS DE QUI LI ENCARREGA
UN DETERMINAT SERVEI”.**

¿QUÉ ES UN ENCARREGAT DEL TRACTAMENT?

De conformitat amb l'article 4.8 RGPD, es defineix com **a «Encarregat del Tractament» o «Encarregat», a " la persona física o jurídica, autoridad pública, servicio u otro organismo que trate datos personales por cuenta del Responsable del tratamiento".** Per exemple, quan l'entitat pública encarrega a un tercer:

- La destrucció de documentació
- El control de les càmeres de videovigilància
- La gestió del cobrament d'impostos
- El manteniment dels equips informàtics

Malgrat que la definició pot semblar clara, a la pràctica es donen situacions on pot ser difícil discernir quan estem davant d'un Encarregat o un Responsable. Per facilitar aquesta distinció, hem de tenir en compte que correspon al Responsable decidir sobre la finalitat i els usos de la informació, mentre que l'Encarregat ha de complir amb les instruccions de qui li encomana un servei, respecte al correcte tractament de les dades personals a les quals pugui tenir accés com a conseqüència de la prestació.

L'Encarregat pot adoptar totes les decisions organitzatives i operacionals necessàries per a la prestació del servei, però en cap cas pot variar les finalitats i els usos de les dades ni les pot utilitzar per a les seves pròpies finalitats. Les decisions que adopti han de respectar en tot cas les instruccions del responsable.

És important indicar el que recull la LO 3/2018, de Protección de Datos y Garantía de los Derechos Digitales en el seu art. 33.2: *"Tendrá la consideración de responsable del tratamiento y no la de encargado quien en su propio nombre y sin que conste que actúa por cuenta de otro, establezca relaciones con los afectados aun cuando exista un contrato o acto jurídico con el contenido fijado en el artículo 28.3 del Reglamento (UE) 2016/679. Esta previsión no será aplicable a los encargos de tratamiento efectuados en el marco de la legislación de contratación del sector público. Tendrá asimismo la consideración de responsable del tratamiento quien figurando como encargado utilizase los datos para sus propias finalidades".*

***“LA RELACIÓ ENTRE EL RESPONSABLE I
L'ENCARREGAT DEL TRACTAMENT
S'HA D'ESTABLIR A TRAVÉS D'UN
CONTRACTE O D'UN ACTE JURÍDIC
SIMILAR QUE ELS VINCULI, I HAURÀ DE
CONSTAR PER ESCRIT”.***

COM ÉS REGULA ES REGULA LA RELACIÓ ENTRE RESPONSABLE I ENCARREGAT?

La regulació de la relació entre el responsable i l'Encarregat del tractament s'ha d'establir a través d'un **CONTRACTE** o un **ACTE JURÍDIC** similar que els vinculi, tal com estableixen el Considerant 81 i article 28.3 RGPD respectivament. El contracte o acte jurídic haurà de constar per escrit.

A la pràctica, en l'àmbit de l'Administració Pública, la forma més utilitzada a aquests efectes és la seva inclusió en els **PLECS** de prescripcions administratives o, si escau, de prescripcions tècniques.

En qualsevol cas, ja es tracti d'un acord o d'un altre acte jurídic, el seu contingut ha de reunir els requisits establerts en el RGPD. Com a mínim s'ha d'establir l'objecte, la durada, la naturalesa i la finalitat del tractament, el tipus de dades personals i categories d'interessats, i les obligacions i drets del responsable. En particular, l'acord o acte ha de contenir:

A.- LES INSTRUCCIONS DEL RESPONSABLE DEL TRACTAMENT. S'han de documentar de forma precisa les instruccions respecte de l'encàrrec realitzat. Cal identificar de forma clara i concreta quins són els tractaments de dades a realitzar per l'Encarregat del tractament, atenent al tipus de servei prestat i a la forma de prestar-lo.

B.- EL DEURE DE CONFIDENCIALITAT. Cal establir la forma en què l'Encarregat del tractament garantirà que les persones autoritzades per tractar dades personals s'han compromès, de forma expressa, a respectar la confidencialitat o, si s'escau, si estan subjectes a una obligació de confidencialitat de naturalesa estatutària.

C.- LES MESURES DE SEGURETAT. L'acord ha d'establir l'obligació de l'Encarregat d'adoptar totes les mesures de seguretat necessàries, de conformitat amb el que estableix l'article 32 del RGPD. Cal tenir present que, en l'àmbit de l'Administració Pública, hauran d'aplicar als tractaments de dades personals les mesures de seguretat

***“A LA PRÀCTICA, EN L'ÀMBIT DE
L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA, LA
FORMA MÉS UTILITZADA PER
REGULAR L'ENCÀRREC DE
TRACTAMENT SÓN ELS PLECS DE
PRESCRIPCIONS”.***

que corresponguin de les previstes en l'Esquema Nacional de Seguretat (Disposició addicional primera LOPDGDD).

D.- EL RÈGIM DE LA SUBCONTRACTACIÓ. L'acord ha d'establir el règim de subcontractació. El RGPD exigeix l'autorització prèvia per escrit del Responsable del tractament perquè l'Encarregat del tractament pugui recórrer a un altre Encarregat (Subencarregat) per desenvolupar el servei encomanat, quan això comporti el tractament de les dades personals per part d'un tercer. Aquesta autorització pot ser específica (identificació de l'entitat concreta) o general (només autoritzant la subcontractació, però sense concretar l'entitat). En tot cas, el Subencarregat del tractament ha d'estar subjecte a les mateixes condicions (instruccions, obligacions, mesures de seguretat...) i de la mateixa forma (acord per escrit o acte jurídic vinculant) que l'Encarregat del tractament.

E.- ELS DRETS DELS INTERESSATS. L'acord ha d'establir la forma en què l'Encarregat del tractament assistirà al Responsable en el compliment de l'obligació de respondre a les sol·licituds que tinguin per objecte l'exercici dels drets dels interessats.

F.- LA COL·LABORACIÓ EN EL COMPLIMENT DE LES OBLIGACIONS DEL RESPONSABLE. S'ha d'establir la forma en què l'Encarregat ajudarà el Responsable a garantir el compliment de les obligacions relatives a l'aplicació de les mesures de seguretat que corresponguin, la notificació de violacions de dades a les Autoritats de Protecció de Dades, la comunicació de violacions de dades als interessats, la realització de les avaluacions d'impacte relatives la protecció de dades i, si s'escau, la realització de consultes prèvies. Cal establir l'obligació de l'Encarregat de posar a disposició del responsable tota la informació necessària per demostrar el compliment de les obligacions.

G.- LA DESTINACIÓ DE LES DADES EN FINALITZAR LA PRESTACIÓ. Cal preveure si, un cop finalitzi la prestació dels serveis de tractament, l'Encarregat ha de procedir a la supressió o a la devolució de les dades personals i de qualsevol còpia existent, ja sigui al responsable o a un altre Encarregat designat pel Responsable.

POT EL RESPONSABLE TRIAR QUALSEVOL ENCARREGAT DEL TRACTAMENT?

El Responsable del tractament ha d'escollir Encarregats del tractament que ofereixin garanties suficients respecte a la implantació i el manteniment de les mesures tècniques i organitzatives escaients, d'acord amb el que estableix el RGPD, i que garanteixin la protecció dels drets de les persones afectades. Existeix, per tant, un deure de diligència per part del responsable en l'elecció dels Encarregats. I aquest deure no s'esgota en l'actuació prèvia d'elecció, sinó que s'ha d'avaluar en tot moment durant l'execució del contracte. En relació amb aquesta qüestió, l'AEPD manifestava, a l'Expedient Nº E/09732/2021, el següent:

“EXISTEIX UN DEURE DE DILIGÈNCIA PER PART DEL RESPONSABLE EN L'ELECCIÓ DELS ENCARREGATS. I AQUEST DEURE NO S' ESGOTA EN L'ACTUACIÓ PRÈVIA D'ELECCIÓ, SINÓ QUE S'HA D'AVALUAR EN TOT MOMENT DURANT L'EXECUCIÓ DEL CONTRACTE”.

Expedient Nº E/09732/2021 AEPD:

“... [el Responsable] tiene la obligación de controlar el tratamiento de sus colaboradores como si lo hiciera él mismo, implantando todo tipo de sistemas y medidas de seguridad y monitoreo que verifiquen el cumplimiento de sus instrucciones y el cumplimiento de la normativa de protección de datos...” “La obligación prevista en el artículo 28.1 del RGPD -de seleccionar un encargado del tratamiento que ofrezca garantías suficientes para garantizar la aplicación del Reglamento y los derechos y libertades del interesado- no se agota en la actuación previa de selección y contratación de encargado de tratamiento. Esto obliga al responsable del tratamiento a evaluar en todo momento durante la ejecución del contrato si las garantías (técnicas u organizativas) ofrecidas por el encargado del tratamiento son suficientes.” “En consecuencia, conforme lo citado, [el Responsable] ha infringido de forma grave - reiterada y sistemática- las obligaciones impuestas en calidad de responsable de los tratamientos llevados a cabo en su nombre”.

***“PODRIA SER ÚTIL L'EMPLENAMENT,
PER PART DELS ENCARREGATS, D' UN
QÜESTIONARI O CHECK-LIST DE
COMPLIMENT O DILIGÈNCIA EN
MATÈRIA DE PROTECCIÓ DE DADES,
AMB RECOPIACIÓ D' EVIDÈNCIES”.***

A aquests efectes podria ser útil l'emplenament, per part dels Encarregats, d'un qüestionari o check-list de compliment o diligència, amb recopilació d'evidències. Els aspectes a verificar en matèria de protecció de dades podrien ser, entre altres:

- (a) Verificar que les persones autoritzades per tractar dades personals s'hagin compromès a respectar la confidencialitat, així com que hagin estat formats i informats de les obligacions en protecció de dades.
- (b) En cas que es recorri a un altre Encarregat (subcontractació), verificar que les condicions i termes en protecció de dades són idèntics o semblants als establerts entre responsable i encarregat del tractament.
- (c) Verificar l'adopció de determinades mesures de seguretat, tècniques i organitzatives, de conformitat amb l'article 32 RGPD i Annex II de l'ENS.
- (d) Verificar que s'ha efectuat auditoria en protecció de dades i/o seguretat de la informació.
- (e) En el seu cas, verificar que la certificació en protecció de dades, en Esquema Nacional de Seguretat i/o en Norma Estàndard Internacional (ex. ISO 27001) està vigent.

Així mateix, podria ser interessant l'articulació d'una relació d'encarregats de tractament ordenats per categories que permeti establir models de control específics sobre cadascuna de les categories definides.

Durant el mes d'octubre de 2021, l'AEPD alertava en el seu Informe de Notificacions de Violacions de Seguretat, que havien ocupat un lloc predominant les notificacions de violacions de dades personals ocorregudes en Encarregats de tractament.

***“ELS SISTEMES D'INFORMACIÓ I
COMUNICACIONS PER A LA
RECOLLIDA, EMMAGATZEMATGE,
PROCESSAMENT I GESTIÓ DEL CENS
ELECTORAL, ELS PADRONS
MUNICIPALS D'HABITANTS I ALTRES
REGISTRES DE POBLACIÓ, DADES
FISCALS RELACIONADES AMB TRIBUTS
PROPIS O CEDITS I DADES DELS
USUARIS DEL SISTEMA NACIONAL DE
SALUT, AIXÍ COM ELS CORRESPONENTS
TRACTAMENTS DE DADES PERSONALS,
S'HAURAN D' UBICAR I PRESTAR DINS
DEL TERRITORI DE LA UNIÓ EUROPEA
O EN PAÏSOS QUE HAGIN ESTAT
OBJECTE D'UNA DECISIÓ
D'ADEQUACIÓ DE LA COMISSIÓ
EUROPEA”.***

L'ENCARREGAT DEL TRACTAMENT EN EL RÈGIM DE CONTRACTACIÓ DEL SECTOR PÚBLIC

En l'àmbit de l'Administració Pública els Encàrrecs de tractament estan subjectes a una regulació específica que comporta, inevitablement, alguns elements característics que, d'alguna manera, incideixen en el règim jurídic aplicable a l'Encarregat del Tractament.

Amb el Real Decreto-ley 14/2019, de 31 de octubre, por el que se adoptan medidas urgentes por razones de seguridad pública en materia de administración digital, contratación del sector público y telecomunicaciones, es van incloure una sèrie de modificacions a la legislació sobre el règim i contractació del sector públic. En concret, aquestes són les modificacions que, als efectes de la protecció de dades, han de ser tingudes en compte:

1) Ubicació dels sistemes d'informació i comunicacions per al registre de dades.

De conformitat amb l'Article 46 bis de la Ley 40/2015, de 1 de octubre, de Régimen Jurídico del Sector Público:

“Los sistemas de información y comunicaciones para la recogida, almacenamiento, procesamiento y gestión del censo electoral, los padrones municipales de habitantes y otros registros de población, datos fiscales relacionados con tributos propios o cedidos y datos de los usuarios del sistema nacional de salud, así como los correspondientes tratamientos de datos personales, deberán ubicarse y prestarse dentro del territorio de la Unión Europea.

Los datos a que se refiere el apartado anterior no podrán ser objeto de transferencia a un tercer país u organización internacional, con excepción de los que hayan sido objeto de una decisión de adecuación de la Comisión Europea o cuando así lo exija el cumplimiento de las obligaciones internacionales asumidas por el Reino de España”.

***“L'EMPRESA ADJUDICATÀRIA HA DE
PRESENTAR, ABANS DE LA
FORMALITZACIÓ DEL CONTRACTE,
UNA DECLARACIÓ EN LA QUAL POSI DE
MANIFEST ON ESTARAN UBICATS ELS
SERVIDORS I DES D'ON ES PRESTARAN
ELS SERVEIS ASSOCIATS ALS
MATEIXOS”.***

Per tant, tenim una sèrie de tractaments de dades personals limitades territorialment:

- Padrons municipals d' habitants i altres registres de població
- Dades fiscals relacionades amb tributs propis o cedits.
- Dades dels usuaris del sistema nacional de salut.

En aquests supòsits, la ubicació dels sistemes d'informació i comunicacions (TI) i així com la recollida, emmagatzematge, processament i gestió de les dades personals ha de ser en:

- Territori de la Unió Europea; si bé, direm, Espai Econòmic Europeu.
- En un dels següents països o territoris, en els quals es té una decisió d'adequació per part de la Comissió Europea: Suïssa; Canadà; Argentina; Guernsey; Illa de Man; Jersey; Illes Feroe; Andorra; Israel; Uruguai; Nova Zelanda; Japó; Regne Unit.
- Altres països o organitzacions internacionals en què s'exigeixi per al compliment d'obligacions internacionals assumides per l'Estat espanyol.

NO es podrà realitzar una transferència internacional de les dades anteriors a qualsevol altre país, territori, sector específic d'aquest tercer país, o organització internacional.

2) Ubicació dels servidors i lloc des d'on es prestaran els serveis associats als mateixos.

En virtut de l'art. 122.2.c) de la Ley 9/2017, de 8 de noviembre, de Contratos del Sector Público (LCSP), l'empresa adjudicatària ha de presentar, abans de la formalització del contracte, una declaració en la qual posi de manifest on van a estar ubicats els servidors i des d'on se'n van a prestar els serveis associats als mateixos.

“EN ELS PLECS CORRESPONENTS ALS CONTRACTES L'EXECUCIÓ DELS QUALS IMPLIQUI LA CESSIÓ DE DADES PER LES ENTITATS DEL SECTOR PÚBLIC AL CONTRACTISTA SERÀ OBLIGATORI L'ESTABLIMENT D'UNA CONDICIÓ ESPECIAL D'EXECUCIÓ QUE FACI REFERÈNCIA A L'OBLIGACIÓ DEL CONTRACTISTA DE SOTMETRE'S A LA NORMATIVA NACIONAL I DE LA UNIÓN EUROPEA EN MATÈRIA DE PROTECCIÓ DE DADES, ADVERTINT-SE A MÉS AL CONTRACTISTA QUE AQUESTA OBLIGACIÓ TÉ EL CARÀCTER D'OBLIGACIÓ CONTRACTUAL ESSENCIAL”.

També interessa ressaltar les següents modificacions de la LCSP:

1. Deure d'especificació en l'expedient de contractació de quina serà la finalitat del tractament de les dades que vagin a ser cedides (Article 116.1 LCSP):

“En aquellos contratos cuya ejecución requiera de la cesión de datos por parte de entidades del sector público al contratista, el órgano de contratación en todo caso deberá especificar en el expediente de contratación cuál será la finalidad del tratamiento de los datos que vayan a ser cedidos”.

2. El sotmetiment a la normativa, europea i nacional, en protecció de dades de caràcter personal, condició especial de l'execució del contracte (Article 202.1 LCSP)

“Asimismo en los pliegos correspondientes a los contratos cuya ejecución implique la cesión de datos por las entidades del sector público al contratista será obligatorio el establecimiento de una condición especial de ejecución que haga referencia a la obligación del contratista de someterse a la normativa nacional y de la Unión Europea en materia de protección de datos, advirtiéndose además al contratista de que esta obligación tiene el carácter de obligación contractual esencial de conformidad con lo dispuesto en la letra f) del apartado 1 del artículo 211.

Los pliegos deberán mencionar expresamente la obligación del futuro contratista de respetar la normativa vigente en materia de protección de datos”.

3. Contingut amb caràcter essencial en els plecs de clàusules administratives particulars (Article 122.2 LCSP)

Sens perjudici del que estableix l'article 28.2 RGPD, en aquells contractes l'execució dels quals requereixi el tractament pel contractista de dades personals per compte del responsable del tractament, addicionalment en el plec es farà constar:

- a) La finalitat per a la qual se cediran aquestes dades.
- b) L'obligació del futur contractista de sotmetre's en tot cas a la normativa nacional i de la Unió Europea en matèria de protecció de dades.

“ELS LICITADORS HAN D' INDICAR EN LA SEVA OFERTA SI TENEN PREVIST SUBCONTRACTAR ELS SERVIDORS O ELS SERVEIS ASSOCIATS A AQUESTS, EL NOM O EL PERFIL EMPRESARIAL, DEFINIT PER REFERÈNCIA A LES CONDICIONS DE SOLVÈNCIA PROFESSIONAL O TÈCNICA, DELS SUBCONTRACTISTES ALS QUALS ES VAGI A ENCOMANAR LA SEVA REALITZACIÓ”.

- c) **LICITADORS [AL MOMENT DE PRESENTAR OFERTA]** = Informar si tenen previst subcontractar els servidors o els serveis associats a aquests, el nom o el perfil empresarial, definit per referència a les condicions de solvència professional o tècnica, dels subcontractistes als quals es vagi a encomanar la seva realització.
- d) **ADJUDICATARI O CONTRACTISTA [ABANS DE FORMALITZAR EL CONTRACTE]** = Presentar una declaració en la qual posi de manifest on estaran ubicats els servidors i des d'on es prestaran els serveis associats a aquests.
- e) **AL LLARG DE LA VIDA DEL CONTRACTE** = Comunicar qualsevol canvi que es produeixi, al llarg de la vida del contracte, de la informació facilitada en la declaració anterior.

En els plecs, les obligacions anteriors hauran de ser qualificades, en tot cas, com a essencials. La falta de menció en els plecs de l'anterior contingut serà causa de nul·litat dret administratiu [Article 39.2 h) LCSP].

MATERIAL COMPLEMENTARI

- Directrius 07/2020 sobre els conceptes de «Responsable del tractament» i «Encarregat del tractament» en el RGPD (Comitè Europeu de Protecció de Dades). Consulta [aquest enllaç](#).
- Directrius per a l'elaboració de contractes entre Responsables i Encarregats del Tractament (AEPD, AVPD, APDCAT). Consulta [aquest enllaç](#).
- Preguntes freqüents sobre Encarregats de Tractament (AEPD). Consulta [aquest enllaç](#).
- Guia sobre l'Encarregat del tractament al RGPD (APDCAT). Consulta [aquest enllaç](#).
- Expedient Nº E/09732/2021 (AEPD). Consulta [aquest enllaç](#).
- Ley 9/2017, de 8 de noviembre, de Contratos del Sector Público, por la que se transponen al ordenamiento jurídico español las Directivas del Parlamento Europeo y del Consejo 2014/23/UE y 2014/24/UE, de 26 de febrero de 2014. Consulta [aquest enllaç](#).

NOTÍCIES

- **L'AEPD aclareix si en els processos selectius d'accés a l'ocupació pública s'ha de donar publicitat a la dada de la condició de discapacitat.**

L'AEPD publica un informe jurídic en el qual aclareix si és conforme a la normativa de protecció de dades la publicació en un procés selectiu d'accés a l'ocupació pública, de la llista d'admesos i exclosos amb la indicació del torn pel qual es participi, en concret, pel torn de discapacitat o si, per contra, hauria de ser privada i per tant utilitzar-se altres mitjans d'identificació com el DNI o algun codi alfanumèric.

Consulta l'informe en [aquest enllaç](#).

- **Es publica l'Avantprojecte de Ley de Medidas de Eficiencia Digital del Servicio Público de Justicia, por la que se transpone al ordenamiento jurídico español la Directiva (UE) 2019/1151 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 20 de junio de 2019, por la que se modifica la Directiva (UE) 2017/1132 en lo que respecta a la utilización de herramientas y procesos digitales en el ámbito del Derecho de sociedades.**

Aquest reforma certs preceptes de la Ley Orgánica 3/2018, de 5 de diciembre, de Protección de Datos Personales y garantía de los derechos digitales, per exemple: s'introdueix un nou article que habilita i regula la realització d'actuacions d'investigació a través de sistemes digitals (videoconferència o un altre sistema similar); s'augmenta de nou a dotze mesos la durada màxima del procediment sancionador; augmenta de dotze a divuit mesos la durada màxima de les actuacions prèvies de recerca; s'inclou una previsió mitjançant la qual es podran establir models obligatoris de reclamació davant l'Agència Espanyola de Protecció de Dades.

Consulta [aquest enllaç](#).